

سرگذشت اسناد تاریخ

نوشته‌ی ژان فاویه

در آغاز سه‌هزارمین سال پیش از میلاد مسیح در بین‌النهرین سفلی، سومریها با اختراع خط وسیله‌ی برای ثبت خاطره، اعمال و دانشهای انسانی بوجود آوردند. این لوحه ساخته شده از گل پخته (تصویر پایین) که از حدود دو هزار سال قبل از میلاد مسیح باقی مانده، حاوی متن اناری است مربوط به درآمدهای دامی کشور ایزین، قلمرو سلطنتی کوچک که بعدها به امپراتوری بابل منضم گشت. این لوحه که اهدایی دولت عراق است اکنون در موزه پونسکو، در پاریس به معرض نمایش گذاشته است.

اسناد و بایگانیها پیش از آنکه به عنوان موادی برای تدوین کتابهای تاریخی بکار روند وسیله تنظیم و بازتاب تاریخ بدان‌سان که روی می‌دهند، هستند.

بنابراین بایگانیهای عمومی از دورانیهای بسیار گذشته به‌عنوان یادداشت‌های دولتی بوجود آمدند و در عین حال هر یک از افراد به‌عنوان خاطره‌ییز از فعالیت‌های خاص خود یا خانواده خود بایگانی ویژه‌ی، برای خود تشکیل دادند. مطلب این بود که خاطره فعالیت‌های روزانه حفظ گردد تا بتوان آنها را منابعی برای فعالیت‌های آینده قرار داد.

اشیایی که یادداشت‌ها روی آنها ثبت شده و نیز محتوی آنها تغییر پیدا کرده‌اند، تمدن‌ها و تکنولوژی‌ها سبب شده‌اند که لوحه بومی و لوحه ساخته شده از گل رس خشک، سفد و بول نرغی دوران امپراطوری روم، پاپیروس و کاغذ و حتی مرص پیردنی مورد استفاده قرار گیرند. بدینسان نامه‌های پادشاهان باستانی خاور نزدیک، دفتر میزبانی و ثبت اراضی امپراطوری روم، دفتر ثبت میراث کلیسای روم یا میراث کیومرث، بدمت ما و برای تاریخی که دیوانسالاران قدیم به‌رحمت می‌توانستند آن را تصور کنند، منتقل شده‌اند.

آنچه چنین اسنادی به‌طور مشترک دارند، علاوه بر این حقیقت که از زندگی فعاله‌ی کسی سرچشمه گرفته‌اند و هرگز برای دفع نیازند. - های مورخان زمانهای آینده در نظر گرفته نشده‌اند، جاودانگی نسبی آنهاست. یک لوحه

ژان فاولیه Jean Faviers مدیر کل آرشیو فرانسه وضو کمیته اجرایی شورای بین‌المللی بایگانی‌هاست. این دانشمند زمانی مدیر مطالعات در مدرسه مطالعات عالی علمی بوده و سپس به‌استاد تاریخی دانشگاه سوربن پاریس برگزیده شد، و بعد از آن از سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۷۵ مدیریت موسسه تاریخ، دانشگاه سوربن پاریس را برعهده داشته است. او آثار متعددی درباره تاریخ قرون وسطی تألیف کرده که از آن جمله می‌توان آثار زیر را نام برد: دارائی کتیبه‌ها در دوره اشعاب بزرگ مذهبی در مغرب زمین (طبع و نشر در مؤسسه انتشاراتی آ. دوپو کار، پاریس، ۱۹۶۶) و پاریس در قرن پانزدهم میلادی (جلد چهارم - عاشق ۱۹۷۵).

Photo © Andrew Nicholson/Washington

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

Photo Tarkilobki © APN, Mexico

تو تصویر راجع به وظیفه سنتی بازرگانیها که عبارت از نگهداری اسناد و کتابهای قدیمی است. در قسمت بالا بزرگترین کتاب از کتابخانه تامبو «Tambov» که بیش از یک میلیون جلد کتاب دارد. در پایین بخشی از یادداشتهای تاریخی یک ملت: یک قسمت از آرشیو ملی ایالات متحده آمریکا، در واشنگتن.

نونه دیگری از اسناد و مدارک مربوط به دوران باستانی این نوشته روی گل رس از حدود یک هزاره هجری قمری پیش از میلاد مسیح یعنی مانده و از جزیره بحرین در خلیج فارس بدست آمده است. روزگاری در این منطقه تمدن دلیون وجود داشت. این کتیبه همچنانکه در بین‌البحرین معمول بود به خط میخی نوشته شده است.

بسیار کویین بنامی در این مکان است که اینگونه اسناد و مدارک بسیاری هر گونه اعمال عادی و هر گونه داد و ستد را که مورد تأیید هیئت قضایی نیست، تشکیل می‌دهد. در میان مسائل که برای تحقق این منظور بکار رفته است باید فهرست را با همه شکلیهای آن، اعم از اقیایی، تاریخی، موضوعی، نگار و اصولی نام برد که صورت برداری اسناد تک‌داری شده را به منظور یک پژوهش سرچشمه و مؤثرتر می‌تواند دربر گیرد. دوران باستانی را چنین صورت برداریهای آشایی داشت. طی قرون وسطی و پوزنه از هر آن سیزدهم میلادی کاربرد آن افزایش یافت.

این پایگانه‌های کهنسال نقاط سفلی برای خود داشتند. نخستین آنها آسیج‌پدری اسناد در مقابل همه عوامل مخرب است که از میان آنها در درجه اول باید آتش را نام برد که شهرهای قدیمی را تهدید می‌کرد. آتش‌سوزی‌ها طی قرون برمی‌خیزد از خرابی اسناد و مدارک را ویران کرده‌اند. خرابی که مورخان امروزه بر آنها می‌گردند و با راحمت بسیار زیاد آنچه را که ممکن بود در آنها پیدا کرد، حتمس می‌زدند.

آفت دیگری هم وجود دارد که پایگانه‌ها از زمانی که مورد استفاده آنها قرار گرفته‌اند از آن صدمه‌ی بینند و آن، برای اینکه تراکت در در سخن گفتن بکار برده باشند، کسری وقت است. در کتاب موارد سنیة تاریخ غازی از دزدسار که رعطا روی مرده،

فراروند مواری از گنبدسپایی که انگیزه دیگری ندارند جز غفلت کسانی که از چیزی برای کار روزانه‌شان استفاده می‌کنند ولی دوباره آن را بر سر جایش نمی‌گذارند. هر آنچه پایگانه‌ها کمتر مفید می‌بودند کمتر بکار می‌رفتند، برضای آنها افزوده می‌شد.

مورخان غربی پوزنه از قرن هجدهم میلادی احساس نیاز کردند که شرح وقایع و تحلیلی را که درباره سازمانهای گذشته بعمل می‌آوردند بر مبنای بررسی منابع اسناد و مدارک استوار سازند و متصدیان پایگانه در کنار ارزش قانونی و توجیهی و سایه‌های اسناد ارزش تاریخی آنها را هم مورد توجه قرار دادند. در آن زمان نسبتاً اسناد و مدارک را نگه‌داری می‌کردند بلکه مجموعه‌های از اسناد تاریخی هم که از نسخه‌های اصلی و رونوشتها تشکیل می‌شد ترتیب می‌دادند. حامیان مشهور علم و ادب کتابخانه‌های خود را از اینگونه مجموعه‌ها مصوبی که در آنها قطعاتی از اسناد و مدارک کم یا بیش منقرض شده از منبع اصلی‌شان وجود دارد غنی می‌ساختند. دانشمندان برای جستجوی منتهای مستتر در تمام سراسر قاره اروپا را در می‌نور دیدند و از آنها رونوشتهای فراوانی، هم برای استفاده خود و هم برای استفاده دوستانشان برمی‌داشتند. این رونوشتها که غالباً قبل از ویرانگریهای بزرگ ناشی از آتش‌سوزیها و چون طبقه بندی و انتخاب اسناد برداشته شده‌اند یگانه وسیله‌ی هستند که ما برای آشنایی با منتهای اصلی در اختیار داریم.

پیدایی اندیشه تاریخی در معیارهای حرفه پایگانه تغییرات بنیادی پدید می‌آورد. وظایف عمده متصدیان پایگانه که تا آن زمان منوجه این بود که بطور مستقیم و آبی برای دفتر و دیوان سودمند واقع شود، از آن پس، دست کم همان اندازه که به سوی دنیای معاصر راه سپرد، به خدمت مورخان درآمد. چنین اندیشه‌ی در قرن نوزدهم میلادی حتی سه و از کونی اولویتها منجر گردید و متصدی پایگانه‌ها از آن دور که از میان دانشمندان برگیرند می‌شدند غالباً خدمت به مورخان را مقدم بر خدمت به دنیای معاصر می‌شمارد. پس جای هیچگونه شکستی نیست اگر قری که نوشتن تاریخ، اعم از آن سبب که در آن چندان در اندیشه آینده نبوده‌اند، از بسیاری جهات دشوارتر است درست همان قری باشد که طی آن نظریه‌های مثبت و محقق تاریخی گسترش یافته‌اند. در چنین قری همیشه در اندیشه گذشته بوده‌اند غافل از اینکه زمان حال به نوبه خود روزی منحل به گذشته خواهد شد.

طی قرن نوزدهم، اکثر کشورها مجموعه‌های بزرگی از راهنماها و فهرست‌ها، مجموعه انتشارات توصیفی، تقیاسی، توصیفی، فراسم ساخته‌اند که به کمک آنها تکامل علم تاریخ میسر گشت.

به تدریج که پایگانه‌ها بعد علمی و فرهنگی خود را بدست می‌آوردند حق دست‌یابی همه شهروندان بر میراث مشترک پایگانه نیز استوارتر و مشخص‌تر شد و از آن در مورد خدمات مربوط به متصدیان پایگانه الزامات تاریخی منج می‌گشت که بوجود آورنده‌های مربوط به خدمت موسس فعلی هستند که عبارتند از برقراری آزادی، کمک به پژوهش و آگاهی دادن، گسترش دامنه پژوهشهای دانشگاهی، بعداً گسترش تحقیقات دانشگاهی سبب شد که در انتخابی مطلقه پایگانه‌ها ما از حامی از مردم بی‌غرض ولی پرشور که برای آنان حق دست‌یابی به اسناد و مدارک پایگانه‌ها شده‌اند حق دست‌یابی به مفیدات بنامی در زمینه وجود

یا یک مرمر هرگز با خواندن فرسوده نمی‌شود و بایروس بسیار نازک و لطیف که دست‌کاری و نور خورشید بر آن آسیب می‌رساند هنگامی که نگاه روی آن می‌دود، صدمه نمی‌بیند. اینگونه اسناد جنبه مشترک دیگری هم دارند و آن وحدت و یگانگی آنهاست.

شکلیهای این اسناد باستانی متنوع بوده است. یک نسخه اصلی وجود داشته و در بین حال از روی این دست نوشته اصلی رونوشتی کاملاً مطابق با آن برای کاربرد اداری برداشته شده و نسخه دیگری هم خود مؤلف منته به منظور حفظ یادداشت‌های مربوط به تصمیمات اتخاذ شده و اطلاعات ارسال شده، برداشته است. و این همان دفتر ثبت یا طومار است که در پرتو آنها از قرون وسطی پایگانه‌ها ما از همه گونه فعالیت‌های مربوط به ادارات بزرگ امیران غنی پادشاهان انگلستان در قرون وسطی، و فائز ثبت پایاها و نیز دفاتر ثبت خزانه اسناد و مدارک دربار پادشاهان فرانسه کافی است تا معلوم گردد که تاریخ جامعه‌های انسانی از چنین یادداشت‌های اصولی از اسناد دولتی و حتی از اسناد مربوط به فعالیت‌های اداری چه سودهایی می‌تواند برد.

به تدریج که گروه‌های انسانی سازمان یافته نیاز به حفظ و نگه‌داری اسناد و مدارکشان را احساس کرده‌اند احساس احتیاج به سازمان دادن به اسناد و مدارک هم در آنها پراکنج شده است. زیرا اسناد و مدارک پایگانه‌ها شده برای هرگونه تصمیم منتهی برسوابق، مرجع

اسناد و مدارک هم وجود دارد که
 دینگر نیروان آنها را خواند.
 مثلا غلام گنده گاری شده پس
 مهربانی که از ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰
 سال پیش از میلاد مسیح از لندن
 دره سند باقی مانده‌اند. این مرفا
 از محل باستانی مشهور موهجودارو
 در پاکستان بدست آمده‌اند. برای
 کشف غلام این خط که برخی از
 آنها را در اینجا در بالای تصویر
 قبیل می‌توان مشاهده کرد،
 کوششهای فراوان انجام گرفته
 است.

Photo: Francois Monneret - © R. P. Paris

کندگان را گرفته است. روزگاری سند اصلی
 قاعده بود ولی حالا استثناء شده است.

نخستین نتیجه این ابوهی اسناد و مدارک
 آن است که هیچ کس دیگر به تنهایی نمی‌تواند
 از عبده این کار برآید. و این اسناد می‌آیند
 نفع دورمره داشته باشند دارای آن اندازه
 ارزش هستند که از میان روند. این اسناد
 ضرورت پیدا کرده است که مشخصان و
 مأموران جمع‌آوری، طبقه‌بندی و حفظ و نگهداری
 اسناد و یا مستدیان پایگانی سرنوشت این
 پایگانی مزنده را در دست گیرند.

و این همان مرحله ماقبل پایگانی
 است که موجب شده آنچه تا آن زمان در
 قلمرو عمل ادارات و دفاتر بود در محدوده علم
 پایگانی جای گیرد. پس مرحله ماقبل پایگانی
 فقط این نیست که گذشت در آن اسناد و بیهی
 ایاتته شوند برآنکه به جدا کردن و طبقه‌بندی
 آنها پرداخت. بلکه تنظیم واقعی اسناد و مدارک
 است که هنوز برای مدیریت مفید و نیز مورد
 علاقه پژوهشگران هستند.

ابوهی اسناد همچنین ایجاد می‌کند که
 در چهر کردن و طبقه‌بندی آنها اسلوب صحیح
 نسبت به گذشته به‌طرز قاطع‌تری رعایت گردد.
 ولی بجهت آنکه میان حذف و نوسه‌برداری که
 مانع از امحاء کامل غلام پایگانی بعضی
 فعالیتها می‌شود تفاوت ظریفی قائل شد.
 متصدی پایگانی به نوسه‌برداری برجسیزمان
 مبادرت می‌کند. در هر پنج سال یکبار در هر

مجموعه فعالیت‌های جامعه‌ی را می‌توانست می‌سازند
 ولی در بین حال مستدیان پایگانی برای تعیین
 منابع اطلاعاتی مکمل بیشتر از گذشته در بند
 حفظ و نگاه پایگانی‌های خصوصی، اسم از
 پایگانی‌های افراد دارد. از آذنیاسی، مغازه‌دارای
 و یا موسسات چند ملیتی هستند.

دلیل دیگر ابوهی اسناد و مدارک که
 دانش پایگانی را زیورده کرده بدون تردید
 پیشرفت است که در تکنولوژی مربوط به اسناد
 و مدارک حاصل شده است. طی مدت یک قرن
 قلم‌معمولی جای خود را به قلم خودنویس داده‌اند
 انواع ماشینهای تحریر برقی، ماشین‌نسخه
 برداری و دستگاههای مخصوص استنساخ اسناد
 و تکثیرداری از روی اصل جای استنساخ

استفاده از قلم فولادی برای
 نوشتن روی لوحهای پوشیده
 از بوم مدت بسیار درازی پس از
 دوران باستانی دنبال می‌شده
 است. ساختن این مدعا لوحه
 مومی (تصویر سمت راست)
 است که توسط زان‌سارازن
 پیشخدمت سرنوسی پادشاه
 فرانسه در ۱۲۵۶-۱۲۵۷ نوشته
 شده است. این لوحه‌های مومی
 تا قرن چهاردهم میلادی متداول
 بوده است.

قرن بیستم میلادی به‌واسطه رشته پایگانی
 مسائل مربوط به ابوهی اسناد و مدارک و آرایش
 آورد. در بیشتر کشورها افزایش مخصوص
 قلمروهایی که در آنها دخالت دولت نروسی
 یافته بود. نخستین عامل برای رشد کس اسناد
 و مدارک محسوب می‌شد. تا همین یک قرن
 پیش امکان داشت بسیاری از مسائل و امور
 بدون خروج از قلمرو خصوصی مورد مذاکره
 و حل و فصل قرار گیرند. ولی امروزه‌خانه‌ی
 ساخته نمی‌شود یا آشکی نواخته نمی‌شود که
 در آن دولت به نحوی دخالت نداشته باشد.
 دولت با اجازه می‌دهد یا ممنوع می‌کند. بنا
 تحت نظر و نظارت درمی‌آورد، یا کمک می‌کند
 و یا اینکه مالیات می‌بندد. پایگانی‌های دولتی

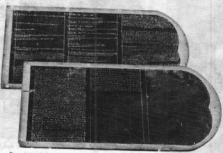

Photo: © Archives Nationales, Paris

در میان جنبه‌های مؤسسه‌های باستانی اسکان وجود دارد که برای ثبت رویدادهای مهم تاریخی بکار رفته‌اند. درست است نامه و مهر پرچهار شیردل پادشاه انگلستان و مالت بخش بزرگی از فرانسه مربوط به فراردهد صلح با فیلیپ اولگوست پادشاه فرانسه (ژانویه ۱۱۹۶) دیده می‌شود.

دسترس متصدیان باستانی قرار گرفته اشکال مهم دیگری افزوده می‌شود و آن اینکه میکرو-فیلم که بسیاری از عناصر تحلیلی و پژوهشی استاندارده را در خود نهفته دارد، در بیشتر کشورها هنوز به عنوان یک سند قانونی حیوانی یک دلیل قابل مخالفت شناخته نشده است.

ولی این هرگز مانع از آن نیست که میکروفیلم برای متصدیان باستانی زمان مسا امکانات نامحدودی به‌علاوه حجم کوچک آن در بر دارد و ابزار برنامه‌ریزی برای دست‌یابی به اسناد و مدارک زمانبندی دودست پشمار می‌رود.

دگرگونی زرفی که در تکنولوژی اسناد و مدارک موقوع می‌شود برانفعال خاطر متصدیان باستانی نگرانی دیگری که از زمان پاپیروس به بعد تا حدی از یاد رفته بوده افزوده است و آن برداشتن و جایگزینی اسناد است. پس از یک صد یا پانصد سال از مسکوبی ما که با گذشت زمان به‌تدریج می‌گرایند، از توکی‌های ما که کلمات به زحمت روی آنها ثبت می‌شوند، از دستگامهای مخصوص استنساخ اسناد و عکس‌برداری ما و از نسخه‌برداری روی کاغذهای کبیه بسیار نازک و بی‌دوام چه چیز باقی خواهد ماند؟ پس از سی سال از نورافشایی مغناطیسی ما که هر بار که مورد استفاده قرار می‌گیرند، سه‌ده می‌یابند و مغناطیسی آنها زایل می‌گردد، چه برنامه خواهد ماند!

باز میسر از آن نگرانی ناشی از بکار گرفتن ماشین حسابگر در فعالیت‌های مختلف آداری دنیای معاصر است.

یادداشت‌هایی که نگهداری می‌شوند حتی اگر وسائل برای مبارزه با نامر و فرسودگی طبیعی و احیای مجدد آنها در متصدیان باستانی داده شود، آیا پس از گذشت صد سال ما دستگامهای ماشینی که به کمک آنها با این‌قرن بیست و یکم سامان خواهد گرفت، سازگار خواهند بود؟ اگر یادداشت‌های کبک و خاموش باشند چه کار می‌توانند کرد؟

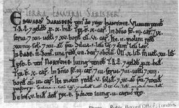
والکنی نگهداری یادداشت‌های تاریخی بر طبق اصول حاکم بر باستانی کافعی البته ممکن است یک احتیاط ناگانی پشمار آید. کاغذ

هزینه بسیار گران ساخته شده اشغال می‌کند چونکه ممکن است در جمیع کوچکی‌های گرد ولی به‌عکس هرگاه به میزان کاری که برای آماده ساختن اسناد به‌منظور برداشتن میکروفیلم از آنها انجام می‌گردد بیندیشیم، هزینه این عمل و پولی را در هر که بابت استنساخ تصحیحات پرداخت می‌گردد بدان بیفزاییم، متوجه می‌شویم که برداشتن میکروفیلم از مجموعه اسناد و مدارک باستانی قیده به‌منظور حفظ و نگهداری آنها دوربر مبالغ ساختاری که جهت نگهداری این مجموعه اسناد و مدارک بنا می‌شود، خرج برمی‌دارد.

چنین واقعیتی که نشان می‌دهد باستانی اسناد و مدارک به‌صورت میکروفیلم به‌جای باستانی فعلی شاید در آغاز قرن بیست و یکم میلادی در

بیست سال یکبار.... و نیز به‌منظور برداری در مکان دست می‌زند با توجه به اینکه ماهیت‌های جنی‌فایایی که نگهداری اسناد برای آنها صورت می‌گیرد جهت ارائه نمونه‌های گوناگونی که منعکس کننده موقعیاتی متغییر انسانی و اقتصادی هستند کافی باشد. و بالاخره به‌منظور برداری موضوعی می‌پردازد که به کمک آن مورخان زمانهای آینده امکان خواهند داشت که به وضع زمان حال با همه پیچیدگی آن بی‌برند.

چنین می‌نماید که برای همه دست‌آوردهای ناشی از انوهای اسناد هرینه نگهداری آنها می‌گردد. فیلم راه‌جایی یا رادیویی برای درمان ضعیف‌شمار می‌رود، البته اگر تنها بهای یک متر فیلم مورد توجه قرار گیرد انسان واقعا دچار شکستگی می‌شود از اینکه آنچه همه ساختاری را که با

L. P. P. S. a. T. e. M. P. P.

Delimitación y escudo del Brasil

Comissão Imperial para a delimitação e escudo do Brasil
1808-1815

Delimitação do território do Brasil em 1808
Delimitação do território do Brasil em 1815

Carta da Real Junta do Brasil Imperial, para o Senado da Câmara de Vila Rica, sobre a delimitação do território do Brasil em 1808

Comissão Imperial para a delimitação e escudo do Brasil
1808-1815

عبارت یک جمله: سند اصلی قانون طلایی، قانونی که در سیزدهم مه سال ۱۸۸۸ بر روی در بزرگ پاریس داد. ترجمه دو ماده از این قانون چنین است:

ماده اول - از تاریخ صوبه این قانون ردگی در بزرگ ملی انعام می گردند.
 ماده دوم - بدینوسیله همه مقررات مغایر با این قانون لغو می شود.

جمع و جامعه‌شناسی مذهبی زمانهای گذشته مورد علاقه و توجه شدید قرار گرفت. تاریخ قبتنیا، فنون و بهداشت و تاریخ شکل‌سبای مختلف مراسم مذهبی هر روز در ردیف موضوعاتی قرار می گیرند که به دلیل کثرت مراجعه به اسناد و مدارک غنیمت شده، بسیار مورد توجه هستند.

در عین حال که مورخ نگاهش را به سوی یک گذشته بسیار نزدیک مینویسد، شهرتند مراقب حق است که به وی امکان دهد تا اسرار زندگی خصوصی خود و خانواده‌اش را محفوظ نگهدارد. این امر بنوبه خود مسئله‌ی است که متصدیان بایگانی قرن گذشته آن را شناخته بودند. بسیار سخاوت‌اندازه گشودن درهای جدیدترین بایگانیها به روی مردم، فراهم آوردن موجبات تحلیل علمی دوره معاصر، تأمین امکانات برای بدست آوردن آگاهی روشنی از کارهای دولتی که می‌داند باید به‌صورت حساب پس بدهد و در عین حال حمایت از افراد، در مقابل کجگامیهای فصولانه و فشارهای فردی، اینهمه تضاد است که به‌واقع هر ساله متصدیان بایگانی افزوده می‌شود.

حقوق بشری یک چیز و حقوق مردم چیز دیگری است. درهم شکسته شدن امپراتوریهای بزرگ دست کم از دوره فرعون وسطی و به طور دقیقتر از دوست سال پیش بسیاری از

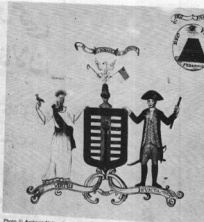

Photo © Archives Nationales, Washington

در بالا طرحی را که برای مهر دولتی متحد آمریکها به همان شکلی که در ۱۷۸۴ میلادی پیشنهاد شده بود، مشاهده می‌کنید که در بایگانی ملی این کشور نگهداری می‌شود. این طرح در آن سال مورد قبول واقع نشده بود و فقط نقش کوچکی از آن را که در بالا و گوشه سمت راست دیده می‌شود برای حالت نمایش پذیرفته بودند.

آزری از حالای را که متوالیاً روی آن نوشته می‌شود در خود حفظ می‌کند. در پاک دفتر نت و دفتر محاسبی یا در یک پرونده فردی، مراحل مختلف کارهای مربوط به یک دادگاه، صندوق یا موجودی یک موسسه و یا کارهای مربوط به یک سفار در زندگی خاص حفظ و نگهداری می‌شوند. مانتین حسابگر که مرحله با اطلاعات تازمی که بدان داده می‌شود، غی می‌گردد، اطلاعات قدیمی را، از آن‌رو که اطلاعات تازه بر آنها خبط بخالان می‌کنند، از دست می‌دهد. اگر چاره‌ی براین مشکل اندیشیده نشود، مورخ در یادداشت نگهداری شده انعام یک حالت نمایشی را خواهد یافت و نه انعکاس حالات متوالی را.

گسترش کجگامی علمی از نیمقرن پیش در شرایط نگهداری بایگانیها و طرزاستفاده از آنها نیز دگرگونی بیشتری پیدا کرده است. متصدی بایگانی قبل از سال ۱۹۱۴ به خوبی می‌دانست که چند سال بعد چه تقاضایی از وی خواهد شد، زیرا که این تقاضا درست همان بود که چند سال قبل از وی بعمل می‌آمد.

تاریخ علم ایران

نالی مردم چین می‌دانند که بایگانیی فقط عبارت از حفظ و نگهداری اوراق و اسناد بسیار کم در اتاقی است که هیچکس را بدینجا راهی نیست. این مطلب نادرست است. بایگانیی بیشتر از اسناد و اوراق تازه‌ی تشکیل می‌شوند و پیش از پیش مورد مراجعه پژوهشگران قرار می‌گیرد. بگوئیم که برای پشتیبانی به‌منافعی روزافزون آنان باید یوسه پشودم هائی جدیدی نت مومسل کنند. در اینجا تصویر یکی از تالارهای آرشو ملی فرانسه را در پاریس مشاهده می‌کنید که مختان برای پرسش میکروفیلما بدینجا مراجعه می‌کند.

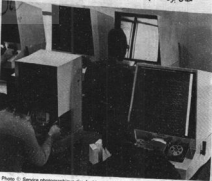

Photo © Service photographique des Archives nationales Paris

◀ سازمانهای بین‌المللی می‌توانند از آن استفاده کنند.

طرح مزبور امکان حل چه نوع مسائلی را می‌توانست فراهم آورد؟ در آنچه مربوط به کشورهای روبه‌توسعه است امکانات نامحدودند. مثلاً فرض کنیم که یکی از کشورهای آفریقایی در خاک خود معدن اورانیوم وسیعی کشف کند. این کشور چگونه می‌تواند از این منبع ثروت تازه بهره‌برداری کند. آیا باید سنگهای خام اورانیوم را به‌خارج صادر کند یا اینکه مواد معدنی اورانیوم را پس از عملیات مقدماتی یا ایجاد کارخانه‌یی برای جدا و مهیا کردن

اورانیوم به‌خارج بفرستد؟

هریک از این راه‌حلها بر حسب مورد ممکن است بگانه راه‌حل خوب و مناسبی بشمار آید ولی گزینش هرچه باشد اطلاعات بدست آمده به‌استعانت این سیستم بین‌المللی یک رشته تجارب وسیعی فراهم می‌آورد که به انسان امکان می‌دهند تا با آگاهی کامل دست به‌انتخاب بزنند.

علاقه شدیدی که در تمام نقاط جهان نسبت به سازمانهای اطلاعاتی نشان‌داده می‌شود، فقط نمایانگر دلستکی نسبت به پرورش (تحت عمل ماشین‌های حسابگر قراردادن) داده‌ها نیست

بلکه نشانه گرایش اقتصادی و اجتماعی بسیار خاصی است.

فرضیه اطلاعات و کاربردهای آن چه ما را خوش آید یا نیاید، از هم‌اکنون تفسیرات اساسی در زندگی میلیونها انسان آغاز کرده است، از این رو باید خودمان را به‌قبول نتایجی که این دگرگونیها بوجود خواهند آورد آماده سازیم. در دو یا سه دهه آینده می‌توان شاهد پایان توفیق‌آمیز تأسیس یک شبکه اطلاعات علمی خودکار را برای خدمت به اکثریت کشورها و شرکت‌کننده در برنامه بود.

یوری لیتو خین

سرگذشت اسناد تاریخ (بقیه از صفحه ۱۵)

ملتها را در وضعی قرار داده که باید همه یا قسمتی از منابع بایگانی تاریخ کشورشان را در خارج بچینند. ادعاهایی قابل درک در حال حاضر اقامه می‌شود که پاسخکوویی بدانها متأسفانه دشوار است. ساختمان بایگانیها لزوماً منعکس کننده، قلمروهای ارضی نیست که به دنبال انجمن‌های امپراتوری عثمانی، امپراتوری اتریش - مجارستان، امپراتوریهای استعماری و پس از پایان دوران اشغال نظامی بوجود آمده‌اند. میکروفیلم که راه‌حل مرجحی از نقطه نظر علمی ارائه می‌دهد دواشکال دارد. یکی اینکه قادر به حل هیچیک از مسائل اساسی نیست دیگری

اینکه، همانگونه که قبلاً بیان شده، وسیله بسیار گرانی است. یونسکو، شورای بین‌المللی بایگانی و میزگرد بین‌المللی درباره بایگانی به بررسی این مسئله مشغولند.

در پایان سه هزار سال تاریخ بایگانی، بدینسان ما با تضادی برخورد کرده‌ایم. بایگانیها که منعکس‌کننده و شاهد مشکلاتی هستند که در هر عصری برای انسانها پیش می‌آیند بنوبه خود در هر کشوری به یکی از عناصر سیاست ملی و بین‌المللی مبدل گشته‌اند از توجیحی که پادشاهان دوره قرون وسطی برای یافتن بهترین ابزار دولتی و اداری مبدول می-

داشتند تا توجیحی که روسای کشورهای روبه توسعه اکنون نسبت بدین موضوع نشان می‌دهند استمراری وجود دارد. وقتی که کشورهای جدید به وسیله قوانین حق دست‌یابی به بایگانیهای خود را تصریح می‌کنند و ضمن مذاکرات خود می‌کوشند که حق آنها برای استفاده از بایگانیهایی که در اختیار ندارند، مشخص گردد صفحه جدیدی را در تاریخ خاطرات انسانی می‌کشایند.

ژان فایوه

دیوژن در بیست و پنج سالگی

انتشار صدمین شماره خود را جشن می‌گیرد

مجله سه‌ماهه دیوژن با انتشار صدمین شماره‌اش این ماه بیست و پنجمین سال تأسیس خود را جشن می‌گیرد این مجله با کمک یونسکو توسط شورای بین‌المللی فلسفه و علوم انسانی به سه زبان انگلیسی، اسپانیایی و فرانسوی که جنگهای سالانه‌یی به زبان عربی، هندی، ژاپنی و بدون شک در آینده نزدیک پرتغالی، بدان افزوده می‌شود منتشر می‌گردد. از این رو در فرهنگ معاصر دارای مقام مهمی است.

دلیل بارز بر این مدعا مقالات این شماره استثنائاً بزرگ است که مطالب غنی و متنوعی دربر دارد. این شماره به یک موضوع خاصی اختصاص ندارد بلکه حاوی تعداد معینی از مثنیایی است که هر یک از آنها درباره موضوعی که مورد بحث قرار می‌دهد، چیزهای تازه‌یی را روشن می‌سازد. بعضی از جنبه‌های شگفت‌انگیز دنیای معاصر ما در این مجله مورد بررسی قرار گرفته‌اند، از علائم و نشانه‌ها گرفته، همه علائم، اعلانات و آگهی‌ها و اعلانات نصب شده روی تخته‌ها و یا روی دیوار ساختمانهای شهرهای ما، تا کسانی که از هنر بدون شرکت در خلق آثار هنری و یا از علاج رادیویی توسعه شده از طرف فرقه‌های مذهبی برزیل برای مطالعه سطح فرهنگی مردم بیسواد، زندگی می‌کنند.

در این شماره «آرتور کولتسر»، «ژان استاروینسکی» و «ژان فوراستیه» راجع به ماهیت تخیل و روابط علم و شعر سخن گفته‌اند، منابع و مفهوم هنر پاپ مورد تحلیل قرار گرفته‌اند و یک ریاضیدان درباره شرایط لازم برای پدید آمدن فرضیه‌های علمی مطالبی بیان کرده و در مقاله دیگری تحت‌عنوان «اقتصاد دانان جدید» آخرین نبض فکری تاریخی که قبل از گسترش به‌اروپا و تمام دنیا در آمریکا تکانی بوجود آورد، به‌ما شناسانده شده است. هدفهای مجله بارها توسط «روزه کایووا» سردبیر مجله که در عین حال موسس آن هم بشمار می‌رود توصیف شده است. دیوژن پیش از همه یک مجله بین‌المللی است. و حال آنکه بیشتر مجلات دانشگاهی، ادبی، هنری و علمی بستگی به یک فرهنگ خاصی دارند. مجله دیوژن چون از همان یک شورای بین‌المللی و مورد حمایت یونسکو است طبیعتاً با هرگونه مرز فرهنگی ناآشناست و از آنجا که در درون فرهنگ معینی قرار ندارد یک دیدگاه بین‌المللی و مبتنی بر فرهنگهای گوناگون ملل مختلف جهان را مصممانه پذیرفته است.

این دیدگاه در عین حال روابط موجود بین رشته‌های گوناگون علمی را هم دربر می‌گیرد، واژه «بین رشته‌یی» از چندین سال پیش رواج و اعتبار چنان گسترده‌یی یافته که بدون شک دیوژن نسبت بدان بیگانه نیست. ولی مجله دیوژن به‌عکس بسیاری از مجله‌های دیگر تنها به بررسی جنبه‌های متنوع مسئله‌یی نمی‌پردازد بلکه می‌کوشد تا میان رشته‌های گاه بسیار دور قرابتها، وجوه مشترک و یا مخربهای مشترکی را نمایان سازد که نشانی از علوم‌دی‌گوناگونال

(علوم واحد نقاط مشترک) را که نام روزه کایووا با آن پیوند بسیار نزدیکی دارد، تشکیل می‌دهند.

این تداخل و نفوذ شاخه‌های گوناگون علمی درهم که از پہلوی هم قرار گرفتن و نزدیکی آنها به هم پارا بسیار فراتر می‌گذارد توأم با گسترش خود مفهوم علوم انسانی است. دیوژن که یک مجله فرهنگی است شاخه‌های کاملاً درحال تغییر و تبدل را که مربوط به زیست‌شناسی، فیزیک و یا شیمی هستند در محدوده خاص خود جای می‌دهد. کنجکاو و قلمرو دیوژن از مطالعه شعر و هنر آغاز می‌گردد و از زبان شناسی، انسان شناسی، پزشکی روانی و اقتصاد سیاسی می‌گذرد و تا علوم انبائی گسترش می‌یابد.

بنابراین دیوژن بر ضد یک تخصص دقیق و تقسیم افراط‌آمیز کار علمی قیام نموده است. بدون تردید صحبت از مخالفت با ضرورت تحلیل یا تبع و یا دفاع از دست‌زدن به یک ترکیب عجولانه در اینجا در میان نیست ولی هدف علمی و واقعی دیوژن برقراری پیوندها و پلها، میان علوم است که فقدان آن امروزه بسیار احساس می‌شود.

و این در عین حال توصیفی از خوانندگانی را هم که دیوژن برای آنان انتشار می‌یابد بدست می‌دهد. هدف مجله نه جستجو در جزئیات و نه تعمیم سنگین و مبهم است بلکه بیشتر به متخصصانی تعلق دارد که می‌خواهند راجع به رشته‌هایی غیر از رشته خاصی خود اطلاعات جدی و روشنی بدست آورند. دیوژن با حذف هرگونه مطالب نامفهوم و بی‌فایده و هرگونه نوشته دال بر تعصب افراطی و عجولانه از صفحات خود می‌کوشد تا تصویر حتی‌الامکان کاملی از تحولات جهانی علم و روابط درونی آنها برای خوانندگان مهذب و با فرهنگ خود فراهم آورد.

همچنین مجله دیوژن بدور از هرگونه تبع موشکافانه و توضیحات ترکیبی با نیازی که در محافل مختلف علمی و فرهنگی بسیار شیوع پیدا کرده سازگاری دارد. دیوژن طی بیست و پنج سال گذشته در این محافل شهری بدست آورده که نه تنها دبستگی خوانندگان بلکه اشارات فراوانی هم که در رساله‌های دانشگاهی و پژوهشهای علمی معاصر بدان می‌شود بر آن گواهی می‌دهند. مجله دیوژن احساس می‌کند که نسبت به اعیال و آرزوهای خود وفادار بوده و در فرهنگ کنونی نقش یک پیشاز، کمک کننده و انتقال دهنده فرضیه‌ها را ایفا می‌کند. بدینسان دیوژن میان نوآوریهای علمی و کنجکاوای خوانندگان بی‌شمارش پیوندی را بوجود می‌آورد.

ژان دورسون

از آکادمی فرانسه.

دبیر کل شورای بین‌المللی فلسفه و علوم انسانی

علاقه‌مندان می‌توانند برای سفارش خرید و ترتیب اشتراک خود بدبیرخانه کمیسیون ملی یونسکو در ایران (خیابان ایرانشهر شمالی شماره ۲۶۸) مراجعه نمایند.